

# NOVES APORTACIONS A LA FLORA VASCULAR DEL MONTSENY

GERARD PIÉ  
LLUÍS VILAR



## INTRODUCCIÓ

Donem a conèixer en aquest article l'estudi *Cerca i localització de tàxons vegetals amenaçats, rars i/o endèmics al Parc Natural del Montseny* (Pié i Vilar, 2009), realitzat en el marc de la voluntat del Parc Natural de conèixer i localitzar les espècies singulars presents al massís, i que ha tingut com a finalitat la recopilació de dades bibliogràfiques i sobre el terreny de la distribució de les espècies de flora rares, amenaçades i/o endèmiques del Montseny. S'ha posat especial èmfasi en aquelles que tenen una distribució geogràfica principalment pirinenca però que també es troben als cims del Montseny. A partir del nostre treball donem a conèixer diverses novetats de flora vascular del massís del Montseny.

## ÀREA D'ESTUDI

L'estudi ha tingut una durada d'un any, de manera que s'ha hagut de limitar l'àrea a prospectar per tal que es pogués portar a terme el treball de camp que una primavera i part de l'estiu permeten fer. Així doncs, es va marcar com a límit inferior de l'àrea a estudiar la cota 1.600 m, i només es va baixar a menor altitud a les zones que es consideraven de major interès (per exemple certs sots, rieres i zones obertes enmig de masses forestals). D'aquesta manera van quedar dues àrees d'estudi: el Matagalls i el Turó de l'Home-Agudes. D'aquestes, es va decidir no estudiar les Zones de Reserva Natural Qualificada de les Agudes, Matagalls i Passavets, car estaven ja molt ben prospectades (Clavero, 1987-1993).

## METODOLOGIA

El treball s'ha dut a terme en dues fases: primerament es va fer un buidat bibliogràfic de les cites històriques per ajudar a establir en quins punts calia cercar preferentment cada espècie. Aquesta documentació bibliogràfica es va basar en la informació continguda al Banc de Dades de Biodiversitat de Catalunya (BDBC). Per tal de complementar aquesta informació, es van visitar els herbaris de l'Institut Botànic de Barcelona (BC) i del Centre de Documentació de Biodiversitat Vegetal (CeDocBiV) de la Universitat

de Barcelona (BCN). A més, vàrem comptar amb la col·laboració de Josep Masnou i Pere Barnola, bons coneixedors de la flora del massís, que ens van poder donar indicacions de les ubicacions de moltes espècies.

Un cop compilada tota aquesta informació, en una segona fase es va prospectar l'àrea d'estudi amb un GPS. Es marcaren punts allà on es trobava una espècie d'interès, i es van prendre dades d'altitud i coordenades UTM. En el cas que la mesura presa pel GPS tingués un error superior als 20 metres, es va marcar el punt sobre un ortofotomapa i a partir d'un programa de georeferenciació (ArcGis) es prengueren les coordenades UTM.

De totes les espècies que s'han considerat més rellevants, així com de les que han aparegut noves localitats, se n'ha herboritzat un plec que és dipositat a l'herbari de la Universitat de Girona (HGI).

## RESULTATS

Del treball de camp se n'han extret un total de 6.509 punts. Aquests registres s'han tractat amb ArcGis, creant una *geodatabase*. Els punts s'han agrupat per espècies, de manera que es pot visualitzar per a cadascuna d'elles un mapa de distribució, format per un núvol de punts. A la següent figura es pot observar un exemple d'aquests mapes. Tal i com es pot veure, tot i que l'àrea de distribució no està formada per polígons amb àrea definida, si la densitat de punts és prou elevada s'observen clarament els límits de distribució, sigui per factors propis de l'espècie o per límits de l'àrea estudiada.

Al crear mapes formats per punts no s'està limitant una àrea de distribució contínua, però és la manera de donar la màxima informació que s'ha pres al camp, i per tant, si posteriorment interessa crear un polígon a partir d'aquests mapes de punts, es pot fer aprofitant al màxim la informació recollida.

Al present escrit però no volem posar èmfasi en les àrees de distribució de cadascuna de les 73 espècies estudiades, sinó donar a conèixer les noves cites trobades, ja siguin d'espècies anteriorment no vistes o bé de localitats noves de tàxons ja coneguts al Montseny. No hem inclòs les cites ja llistades a l'article dels mateixos autors, juntament amb Sònia Sánchez, "Estudis corològics de plantes vasculars al Montseny", previ al treball de camp del 2009, publicat a la VII Trobada d'Estudiosos del Montseny. De la mateixa manera, també hem inclòs algunes noves cites no corresponents a l'estudi elaborat durant el 2009 als cims del Montseny (concretament *Barlia robertiana*, *Galeopsis tetrahit* i *Nicotiana glauca*).

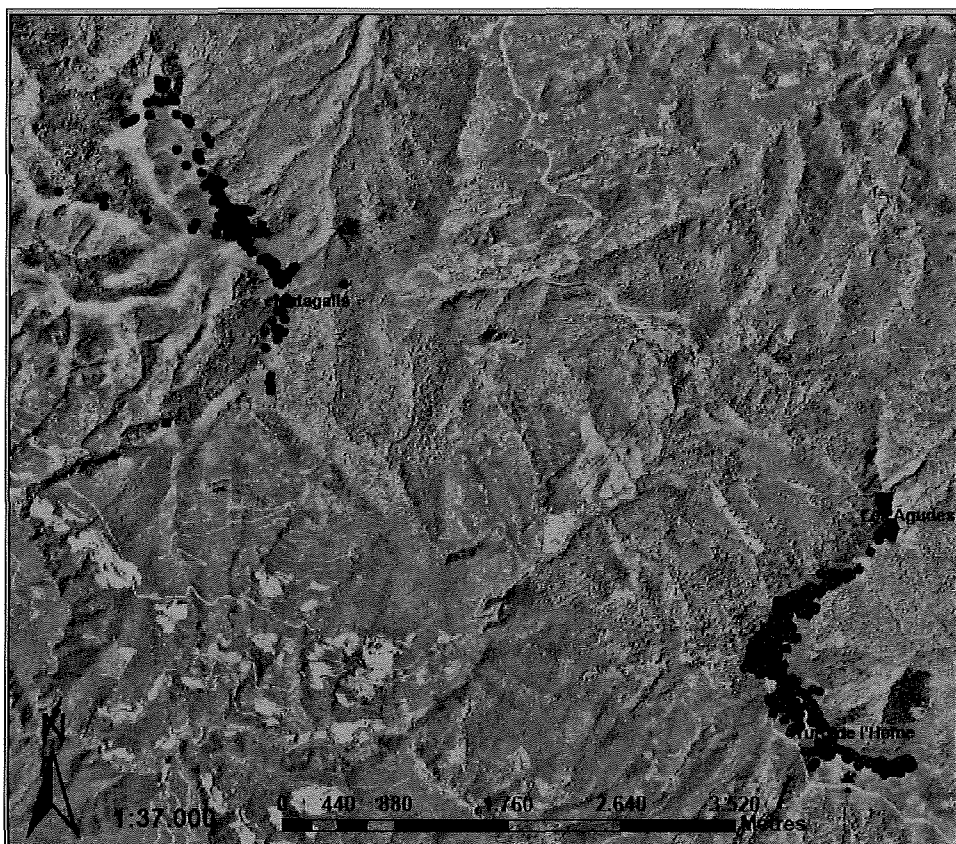


Figura 1. Mapa de distribució de *Cotoneaster integerrimus*.

## NOVES CITES

–*Aconitum vulparia* Rchb. Nova espècie per al Montseny. N’hem localitzat un únic peu a l’obaga del Serrat dels Pous (o del Sot Mal), a 1625 m (DG5225). Tot i que l’hem vista florida i fructificada, ho ha fet escadusserament degut a l’atac d’insectes. A més, a finals d’agost tan sols quedava la tija principal (sense fulles) degut a l’acció del ramat que pastura la zona. Està localitzada en un punt d’accés complicat, així que l’únic factor antròpic que la pot malmetre és una sobrepastura. Cal incloure aquesta espècie al catàleg de flora vascular del Montseny (Bolòs *et al.*, 1986).

–*Barlia robertiana* (Loisel.) Greuter. S’ha localitzat un únic peu d’aquesta orquídia al SE de Mosqueroles, entre la Serra de Can Valls i el Sot del Còdol, a 270 m (DG5419). Espècie absent al catàleg de flora del Montseny i actual-



*L'únic peu localitzat d'Aconitum vulparia, a l'obaga d'un roquissar.*

ment en expansió, va ser citada per primera vegada a Breda per Sáez & Gutiérrez (1996). A la Garrotxa sembla també que cada vegada és més comuna (Bèjar et al., 2009).

–*Carex echinata* Murray. Espècie ja citada anteriorment per diversos autors, però amb molt poca informació recent i precisa. L'hem trobada en diversos mulladius del Matagalls: Font d'en Vila, a 1.500 m (DG4828); sot de Rocacorba, 1.500 m (DG4828); prop del sot de la Plana Jugadora, 1.430 m



*Exemplars de Pinguicula sp.*

(DG4828); sot de la Pomera, a 1.500 m (DG4728); entre el collet de la Font i el torrent de la Font de Matagalls, a 1.545 m (DG4829); al sot de les Cordes, on va apareixent des dels 1.600 fins als 1.500 m (DG4829).

–*Cystopteris fragilis* (L.) Bernh. Aquest pteridòfit és conegut a diversos indrets del Turó de l'Home-Agudes i Matagalls. Nosaltres l'hem trobat en més indrets del que esperàvem. Tant es fa en esclatxes de roques ombrívols d'aquests tres cims com en fonts o rierols a l'ombra dels ginebrons. En total l'hem trobada en més d'un centenar de punts, majoritàriament al massís del Matagalls, fins a cotes de 1.330m (a la font del Pla de la Gavarresa).

–*Galeopsis tetrahit* L. subsp. *tetrahit*. Trobada a la vorada del camí de can Planes, a 700 m (DG4921).

–*Geum hispidum* Fr. var. *abarracinense* (Pau) Cuatrec. Espècie ja coneguda al Collet de l'Estanyol i a Santa Fe. Hi afegim les localitats de Coll Pregon, a 1.525 m (DG4928), i tres peus més trobats a la Font d'en Vila i al sot de Rocacorba, a uns 1.500 m (DG4828).

–*Lactuca perennis* L. Citada antigament a Sant Marçal per Vayreda (1879) i Cadevall (1913-1937), i indicada com a cita dubtosa al catàleg de flora del Montseny (Bolòs et al., 1981), l'hem retrobada prop del Coll de Bordoriol (DG5029), a uns 1.200m.



*Els dos únics exemplars de Polystichum lonchitis trobats, situats a l'obaga del Serrat dels Pous, en un racó especialment humit i fresc.*

–*Nicotiana glauca* Graham. Espècie localitzada per Pere Barnola en un solar de Sant Celoni (DG5715), a 170 m.

–*Ophioglossum vulgatum* L. L'hem recol·lectada al sot del Pla del Clot i al voltant del collet de Terrús, a la Calma (1.150 m, DG4425 i DG4426). A aquest tàxonensem que deu correspondre també la citació de C. Gutiérrez (1998) d'*O. azoricum* que es va trobar en aquest mateix indret.

–*Pinguicula* sp. Fins ara es coneixia una única localitat d'aquest gènere al Montseny, concretament a la Font d'en Vila, no retrobada des de fa anys (Panareda, 2005). El nucli que nosaltres hem vist es troba al sot de Rocacorba, a 1.500 m (DG4828), en una mulladiu exposat a l'est, proper al de la Font d'en Vila. Està format per més d'un centenar de peus, ocupant una superfície d'uns pocs metres quadrats. La troballa es va fer passada l'època de floració d'aquesta planta, de manera que no es va poder determinar amb exactitud l'espècie. Amb la florida d'enguany esperem determinar-la correctament.

–*Polystichum lonchitis* (L.) Roth. Primera cita d'aquesta espècie al Montseny. Localitzats tan sols dos exemplars a l'obaga del Serrat dels Pous o del Sot Mal, a uns 1.600 m (DG5225). Es troben arrecerats a l'ombra del

roquissar, en un racó especialment fresc. Cal incloure aquesta espècie al catàleg de flora vascular del Montseny (Bolòs *et al.*, 1986).

–*Potentilla crantzii* (Crantz) Beck ex Fritsch subsp. *latestipula* Br.-Bl. ex Vives. L'única cita històrica d'aquesta espècie que hem pogut trobar apareix a la Flora de Catalunya (Cadevall, 1913-1937) i s'atribueix a Pietro Bubani, per tant feta durant el segle XIX. Podem donar fe de la seva presència al pla de Coll Pregon, a 1.525 m (DG4928). Al catàleg de flora vascular del Montseny (Bolòs *et al.*, 1986) apareix com a cita no retrobada.

–*Sempervivum montanum* L. subps. *montanum*. Ja coneguda a les Agudes, afegim un nucli d'aquesta espècie situat al Serrat dels Pous o del Sot Mal, a 1.640 m (DG5225).

---

## AGRAÏMENTS

Agraïm a la Diputació de Girona i a la direcció del Parc Natural del Montseny el finançament que ha permès portar a terme l'estudi de localització d'espècies singulars al Montseny. Per altra banda, han sigut cabdals les aportacions de dades de Josep Masnou i Pere Barnola, les quals agraïm, així com també a Llorenç Sáez la revisió dels exemplars d'*Ophioglossum vulgatum*.

---

## BIBLIOGRAFIA

X. BÈJAR; M. LOCKWOOD; X. OLIVER; I. DRAKE; T. WILLETT, 2009. "Les orquídiess de la Garrotxa". Monografies de patrimoni natural, 2. Institució Catalana d'Història Natural.

O DE BOLÒS; J. NUET i J. M. PANAREDA, 1986. "Flora Vascular del Montseny. El Patrimoni biològic del Montseny". *Catàlegs de Flora i Fauna*, 1: 41-92. Diputació de Barcelona. Barcelona.

J. CADEVALL, 1913-1937. *Flora de Catalunya*. Institut d'Estudis Catalans.

J. M. CLAVERO, 1988-1993. Corologia dels tàxons vegetals de la Zona de Reserva Natural Qualificada de Les Agudes. Dossier inèdit. Parc Natural del Montseny.

J. M. CLAVERO, 1987-1993. Corologia dels tàxons vegetals de la Zona de Reserva Natural Qualificada de Matagalls. Dossier inèdit. Parc Natural del Montseny.

J. M. CLAVERO, 1988-1993. Corologia dels tàxons vegetals de la Zona de Reserva Natural Qualificada Passavets. Dossier inèdit. Parc Natural del Montseny.

X. FONT. Mòdul Flora i Vegetació. Banc de Dades de Biodiversitat de Catalunya. Generalitat de Catalunya i Universitat de Barcelona. <http://biodiver.bio.ub.es/biocat/homepage.ht>.

C. GUTIÉRREZ. 1998. Novetats florístiques per al Montseny i el Montnegre. Butll. Inst. Cat. Hist. Nat., 66: 59-62.

C. GUTIÉRREZ i L. SÁEZ. 1996. Aportacions al coneixement de la flora vascular del Montseny. Folia botánica miscellánea, 10: 67-75.

J. M. PANAREDA i J. NUET. 2005. Novetats florístiques al Montseny des del 1986. VI Trobada d'Estudiosos del Montseny, Breda. Monografies, 41. Diputació de Barcelona.

G. PIÉ; S. SÁNCHEZ i L. VILAR. 2008. Estudis corològics de plantes vasculars al Montseny. VII Trobada d'Estudiosos del Montseny, Granollers. Diputació de Barcelona.

G. PIÉ i L. VILAR. 2009. Cerca i localització de tàxons vegetals amenaçats, rars i/o endèmics al Parc Natural del Montseny. Dossier inèdit. Parc Natural del Montseny.

E. VAYREDA. 1879. Plantas notables que crecen espontáneamente en Cataluña. Imprenta de Fortanet. Madrid.